

๓๐๕

(ฉบับที่ ๔๔)

วัดบวรนิเวศวิหาร

วันที่ ๒๐ เมษายน ร.ศ. ๑๒๙

ขอถวายพระพร

ด้วยเมื่อมีนาคมหลัง กรมขุนสมมตอมรพันธุ์ ได้พาโปรเฟสเซอร์ เบอเกอ กับหมอมวอกเกอ มาตรวจจักษุพระมหาสมณวงศ์ ว่าเป็นต้อกระจกทั้งสองข้าง ๆ ขวาแก่แล้วข้างซ้ายจึงจับเป็น จะรักษาเฉพาะข้าง ขวาก่อน มอบหน้าที่ให้หมอมวอกเกอเป็นผู้รักษา วิธีรักษานั้น หมอให้ฉัน ยาธาตุเป็นเครื่องเจริญอาหารจน เห็นว่าร่างกายบริบูรณ์ดีแล้วจึงลงมือ รักษาผ่าดวงจักษุเอาต้อออก เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม หลัง เพื่อนำให้ ถ่ายยาล้างท้องก่อน ถึงวันนั้นให้ฉันยาคุม เพื่อกันไม่ให้ถ่ายท้องในเวลา แผลยังไม่สนิทซึ่งจะเป็นเหตุกระเทือนจักษุ แรกจะลงมือ ให้คนเจ็บนอน บนโต๊ะ ชำระประเทศใกล้เคียงจักษุด้วยน้ำยา เพื่อให้หมดไมโครบอนจะ ทำให้แผลเน่าแล้ว ให้น้ำยาที่เข้าโกเคน ล้างดวงจักษุข้างที่จะผ่า ให้กาย ประสาทชาจนไม่เจ็บแล้ว จึงเอามีดกรีดจักษุที่ขอบตาข้างบน พอ กว้างพอ ต้อก็หลุดออกมา สัตว์ฐานเหมือนไข่ขาว แต่สีเหมือนขนม เทียนนมสาว ใจกลางสีเหมือนถั่ว ขอบนอกเป็นวุ้นๆเดียวกัน โดพอบังแก้วตามืดหรือขนากยางลบที่ทำยาคินสอ หมอว่าวันนั้น บางทีก็เหลือ

๓๐๖

บ้าง เขียวครามบ้าง (เพราะเหตุนี้เรียกว่าต้อกระจก เหลือง เขียว,ขาว) แต่พระมหาสมณวงศ์เป็นผู้มักหวาดพอลงมือก็สั่น ทำไม่สะดวก ทั้งมีโลหิตออกด้วย เสร็จแล้ว ล้างจักษุเอาผ้าขาวปิดผูกพันไว้ทั้งสองข้าง ห้ามเอาไปให้นอนหงายบนเตียง ห้ามไม่ให้กระดิกกายสองวันให้ฉันแต่อาหารเหลว เพื่อจะไม่ให้ไปอุจจาระ แลต้องเลียวกระเทียม หมอมาตรวจอยู่ทุกวัน ล่วงสองวันเปิดจักษุตรวจ ว่าแผลติดดีเกินคาด ต่อนั้นก็ผ่อนอิริยาบถแลอาหารให้โดยลำดับ จนไม่ต้องกัก แต่ท้องผูก ต้องบัตยา ในตอนที่ท้องถูกบัตถูกคุมไปมาเช่นนี้ ธาตุไม่ปรกติ ต้องรักษา ธาตุอีกแผนกหนึ่ง จักษุนั้นจับเหน่วันที่ ๘ ตั้งแต่ต้อออกแล้วความเหนื่อยกระจำง จนกำหนดสี่สัปดาห์ได้ แต่ปิดจักษุอีกข้างหนึ่งเสีย อ่านหนังสือยังไม่ได้ เมื่อสรวมแวนพอรู้ว่าหนังสือไทยหรือมิใช่ทำนบ่นว่าบอดจักษุอยู่หลายวันแต่บัดนี้จะเป็นปรกติแล้ว หมอว่าแรก ๆ ในตาอ่อนไม่ทันอีกข้างหนึ่งเหนียวไม่ถนัด ต่อเมื่อได้รักษาอีกข้างหนึ่งแล้ว ตาที่หนักนั้นจึงจะเห็นได้ดี พระมหาสมณวงศ์ถวายหนังสือถวายพระราชกุศล มาด้วย ฯ

กรรมกรรมแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรด

ขอถวายพระพร

กรมหลวงวชิรญาณวรโรรส